

બોયાસણવાસી શ્રી અક્ષરપુરુષોત્તમ સ્વામિનારાયણ સંસ્થા
સત્સંગ શિક્ષણ પરીક્ષા

ઉકેલપત્ર : સત્સંગ પ્રાણ - તૃતીયખંડ

પ્રશ્નપત્ર-૧

સમય : સવારે ૯ થી ૧૨

રવિવાર, ૧૩ જુલાઈ, ૨૦૦૮

કુલ ગુણ : ૧૦૦

(વિભાગ: ૧ 'વચનામૃત'ના આધારે)

અભ્યાસક્રમના વચનામૃત : લોયા ૫, ૬, ૧૨, ૧૭ વડતાલ : ૩, ૫, ૧૧ ગઢડા અંત્ય પ્રકરણ : ૨, ૭, ૮, ૯,
૧૧, ૧૨, ૧૬, ૨૧, ૨૬, ૩૮, ૩૯

પ્ર.૧ નીચેનામાંથી કોઈપણ ત્રણ સૈદ્ધાંતિક વાક્ય, દૃષ્ટાંત કે વિષય પર મુદ્દાસર નોંધ લખો. (કુલ ગુણ : ૨૧)

નોંધ :- ઉપરના જવાબોની સમજૂતી માટે નીચેના મુદ્દાઓની આવશ્યકતા.

૧. પરોક્ષ શાસ્ત્રોનું પ્રમાણ, પરોક્ષના ભક્તોના કીર્તન / શ્લોક અથવા સાખી ૧ ગુણ
  ૨. શ્રીજીમહારાજના વચનામૃત અથવા સ્વામીની વાતુના પ્રમાણ ૧ ગુણ
  ૩. નંદ પંક્તિનાં કીર્તનો અથવા આપણા અન્ય શાસ્ત્રોનાં પ્રમાણ અથવા ગુરુપરંપરાનાં કીર્તનો - સાખી. ૧ ગુણ
  ૪. ઉપરના સંદર્ભો વધુ સ્પષ્ટ કરતાં પ્રસંગો અથવા દૃષ્ટાંતો બે કે તેથી વધુ. ૩ ગુણ
  ૫. પ્રગટ સત્પુરુષના અનુસંધાન સાથે ઉપસંહાર. ૧ ગુણ
  ૬. પરીક્ષકનો નિર્ણય આખરી ગણાશે.
૧. ગર્વનરના દૃષ્ટાંતે સત્સંગમાં અચળ પાયો (લો. ૧૭) જ. જેમ મુંબઈનો ગવર્નર સાહેબ ખુરસી નાખીને બેઠો હોય ને તેની સભામાં કોઈ ગરીબ માણસ જાય ને તેને ખુરસી ન નાખી દે ને આદર કોઈ ન કરે ત્યારે કાંઈ એને તે ઈંગ્રેજ ઉપર ધોખો થાય છે ? ને કાંઈ તેને ગાળ દીધાનું મનમાં થાય છે ? લેશમાત્ર પણ થતું નથી. શા માટે જે એ ઈંગ્રેજની મોટાઈ જાણી છે જે, 'એ તો મુલકનો પાદશાહ છે ને હું તો કંગાલ છું.' એવું જાણીને ધોખો થાય નહિ. તેમ જો સંતની મોટાઈ જાણી હોય તો તે સંત ગમે તેવો તિરસ્કાર કરે તોપણ ધોખો થાય નહિ અને જેટલો લે એટલો પોતાનો અવગુણ લે પણ સંતનો અવગુણ તો કોઈ રીતે લે જ નહિ. માટે જેને ભગવાનનું ને સંતનું માહાત્મ્ય સમજાણું છે તેનો પાયો સત્સંગમાં અચળ છે અને જેને માહાત્મ્ય નથી સમજાણું તેનો વિશ્વાસ નહિ.'
૨. અસાધારણ ભક્તિનો ઉપાય (વર. ૩) જ. અતિશય માહાત્મ્ય સહિત ભક્તિ ભગવાનને વિષે હોય તો એક ભક્તિને વિષે ત્રણે આવી જાય અને સામાન્ય ભક્તિ હોય તો એકમાં ત્રણ ન આવે, માટે 'ચાર વાનાંએ સહિત જે ભક્તિ તે જેમાં હોય તે એકાંતિક ભક્ત કહેવાય' એમ કહ્યું છે. અને એવી અસાધારણ ભક્તિ તો પૃથુરાજને હતી, તે ભગવાને વર દેવાનું કહ્યું ત્યારે ભગવાનની કથા સાંભળ્યા સારુ દશ હજાર કાન માગ્યા પણ બીજું કાંઈ ન માંગ્યું. અને જે ગોપીઓને રાસકીડામાં ન જવા દીધી તે દેહ મૂકીને શ્રીકૃષ્ણ પાસે ગઈ. એવી અસાધારણ ભક્તિ હોય તો જ્ઞાનાદિક ત્રણે એક ભક્તિમાં આવી જાય.
૩. કલ્યાણના માર્ગમાં વિઘ્ન ન થાય તેવી કરામતનું (અં. ૧૨) જ. એમ જાણીને જેને પોતાનું કલ્યાણ ઈચ્છવું હોય તેને દેહનાં જે સગાંસંબંધી હોય તે સાથે હેત રાખવું નહિ, એમ સંસારમાંથી નિઃસ્પૃહ થઈને ભગવાનના ચરણારવિંદમાં પ્રીતિ રાખીને ભગવાનનું ભજન કર્યા કરવું. આ જે અમે વાત કરી છે તેને જે અંતરમાં રાખે તેને કોઈ રીતે કલ્યાણના માર્ગમાં વિઘ્ન થાય જ નહિ અને આ જે વાત તે કરામત જેવી છે.
૪. તેને મોટા મોટા જે બીજા મુક્ત સાધુ તે સંગાથે પણ પ્રીતિ થાય જ નહિ. (અં. ૧૬) જ. તેમ જ ભગવાનના ભક્તને પણ ભગવાન સંગાથે દઢ ટેક જોઈએ. અને જેવે રૂપે કરીને ભગવાનનું દર્શન પોતાને થયું છે ને તે સંગાથે જેને પતિવ્રતાના જેવી દઢ પ્રીતિ બંધાણી છે, તેને મોટા મોટા જે બીજા મુક્ત સાધુ તે સંગાથે પણ પ્રીતિ થાય જ નહિ.
૫. સોનાના દોરાના દૃષ્ટાંતે દઢ હરિભક્તોની સ્થિતિ (અં. ૨૧) જ. જેમ સોનાનો દોરો કર્યો હોય તે છયે ઋતુમાં સરખો રહે પણ ઉનાળાને તાપે કરીને ઢીલો થાય નહિ, તેમ જેનો દઢ સત્સંગ હોય તેને ગમે તેવાં દુઃખ આવી પડે તથા ગમે તેટલું સત્સંગમાં અપમાન થાય પણ તેનું કોઈ રીતે સત્સંગમાંથી મન પાછું હડે નહિ એવા

જે દૃઢ સત્સંગી વૈષ્ણવ છે, તે જ અમારે તો સગાંવહાલાં છે ને તે જ અમારી નાત છે ને આ દેહે કરીને પણ એવા વૈષ્ણવ ભેળું જ રહેવું છે.

પ્ર.૨ નીચેનાં અવતરણોની પૂર્તિ કરો અને વચનામૃતનો ક્રમાંક ટાંકો. (કુલ ગુણ : ૧૫)

નોંધ : (૧) અવતરણનો ૨½ ગુણ અને વચનામૃત ક્રમાંકનો ½ ગુણ.

(૨) વચનામૃત ક્રમાંક સાથે આપેલા આંકડા અવતરણ નંબર છે. પરીક્ષાર્થીએ લખેલા હોવા જરૂરી નથી.

૧. પંચવર્તમાન સંબંધી પોતામાં કાચ્યપ હોય ને તે પોતાથી વિચારે કરીને ટળતી ન હોય તો તે કાચ્યપ જેમાં ન હોય એવા જે સંત તેને આગળ કહેવું અને કોઈક સંતનો અવગુણ પોતાને આવ્યો હોય તો તે કહેવો તથા ભગવાનના નિશ્ચયમાં અનિશ્ચયનો ઘાટ થયો હોય તે પણ કહેવો, ત્યારે તે નિષ્કપટ કહેવાય. (લો. ૫) (૧)
૨. ભગવાનની પેઠે સેવા કરવા યોગ્ય એવા જે સંત તે કેવા હોય તો ઈંદ્રિયો અંતઃકરણ આદિક જે માયાના ગુણ તેની જે ક્રિયા તેને પોતે દાબીને વર્તે પણ એની ક્રિયાએ કરીને પોતે દબાય નહિ ને ભગવાન સંબંધી ક્રિયાને જ કરે ને પંચવર્તમાનમાં દૃઢ રહેતા હોય ને પોતાને બ્રહ્મરૂપ માને ને પુરુષોત્તમ ભગવાનની ઉપાસના કરે. (ગ.અં. ૨૬) (૨૩)
૩. ભગવાને બ્રહ્માંડને વિષે અનેક જીવોને પંચવિષય સંબંધી સુખ આપ્યું છે, તે તો કૃતરાને નાખ્યો જે બટકું રોટલો તેની પેઠે અતિ તુચ્છ છે ને પોતાને વિષે જે સુખ છે તે તો મહામોટું છે. (ગ.અં. ૩૮) (૨૮)
૪. માટે પોતાની ભક્તિને નિર્વિઘ્ન રાખીને જે પરમેશ્વરના ચરણારવિંદને પામવાને ઈચ્છે તેને જાણપણારૂપ જે ભગવાનના ધામનો દરવાજો તેને વિષે સાવધાન થઈને રહેવું અને ભગવાન વિના બીજા પદાર્થ ત્યાં પેસવા દેવા નહિ. (ગ.અં. ૮) (૧૫)
૫. માટે સત્પુરુષને વિષે દૃઢ પ્રીતિ એ જ આત્મદર્શનનું સાધન છે અને સત્પુરુષનો મહિમા જાણ્યાનું પણ એ જ સાધન છે અને પરમેશ્વરનું સાક્ષાત્ દર્શન થયાનું પણ એ જ સાધન છે. (વર. ૧૧) (૮)

પ્ર.૩ નીચેના કોઈપણ એક વિષય પર અભ્યાસક્રમના વચનામૃતનો ક્રમાંક નોંધી વચનામૃતના જ શબ્દોમાં બે અવતરણો ટાંકો. (કુલ ગુણ : ૪)

નોંધ : (૧) વચનામૃત અવતરણની પૂર્તિના ૧½ ગુણ અને વચનામૃત ક્રમાંક - ½ ગુણ. (૨) અવતરણના અંતે કૌંસમાં આપેલા આંકડા અવતરણ નંબર છે. જે પરીક્ષાર્થીએ લખેલા હોવા જરૂરી નથી.

૧. આત્મબુદ્ધિ :- ૧. (ગ.અં. ૭) જેને પોતાનું કલ્યાણ ઈચ્છવું તેને તો ભગવાન ને ભગવાનના સાધુ એથી ઉપરાંત બીજું કાંઈ જગતમાં સુખદાયી નથી. માટે જેમ પોતાના શરીરને વિષે જીવને આત્મબુદ્ધિ વર્તે છે તેવી ભગવાન ને ભગવાનના સંતને વિષે આત્મબુદ્ધિ રાખવી જોઈએ અને ભગવાનના ભક્તનો પક્ષ દૃઢ કરીને રાખ્યો જોઈએ. (૧૩) ૨. (ગ.અં. ૧૧) જેવી પોતાના દેહને વિષે આત્મબુદ્ધિ ને દૃઢ પ્રીતિ રહે છે, તેવી જ ભગવાન તથા ભગવાનના ભક્તને વિષે આત્મબુદ્ધિ ને દૃઢ પ્રીતિ રહે તો જેવી નિર્વિકલ્પ સમાધિમાં શાંતિ રહે છે તેવી શાંતિ એ સમાધિ વિના પણ સદાય રહ્યા કરે. (૧૭) ૩. (ગ.અં. ૧૧) જીવને જેવી દેહને વિષે આત્મબુદ્ધિ છે તેવી ભગવાન તથા ભગવાનના ભક્તને વિષે આત્મબુદ્ધિ હોય તો તેને કોઈ રીતનું વિઘ્ન લાગે નહિ. અને ગમે તેવા દેશકાળાદિક ભૂંડા આવે તેણે કરીને એ ભગવાન ને ભગવાનના ભક્ત થકી વિમુખ થાય નહિ. (૧૮)
૨. દેહાભિમાની :- ૧. (લો. ૬) જો દેહાભિમાનરૂપ દોષ છે તો તેમાં સર્વે દોષ રહ્યા છે ને તેનો ત્યાગ કરે તો સર્વે દોષનો ત્યાગ થઈ જાય છે. અને 'હું' તો દેહથી નોખો જે આત્મા તે હું. એવો જે આત્મનિષ્ઠારૂપ એક ગુણ તે આવે તો સર્વે ગુણ માત્ર આવે છે. (૪) ૨. (ગ.અં. ૩૮) એક દ્રવ્યાદિકનો લોભ તથા સ્ત્રીને વિષે બેઠા ઊઠ્યાની વાસના તથા રસને વિષે જિહ્વાની આસક્તિ તથા દેહાભિમાન તથા કુસંગીમાં હેત રહી જાય તથા સંબંધીમાં હેત હોય એ છો વાનાં જેને હોય તેને કોઈ દિવસ જીવતે ને મરીને પણ સુખ તો ક્યારેય થાય જ નહિ. (૨૫)

(વિભાગ : ૨ - 'સનાતન ધર્મ અભિગમ' ચતુર્થ આવૃત્તિ, જુલાઈ, ૨૦૦૬ના આધારે)

નોંધ :- (૧) અત્રે આપેલા ઉકેલપત્રમાં ફક્ત મુદ્દા જ આપ્યા છે. પરીક્ષાર્થીની રજૂઆત તથા વિચારધારા પ્રમાણે ગુણ આપી શકાય. (૨) મુદ્દાની સામે આપેલ અંક ગ્રંથના પાના નંબર દર્શાવે છે.

(૩) અત્રે આપેલા પ્રસંગો અભ્યાસક્રમના આધારે તૈયાર કરેલા હોવાથી તે જ પ્રસંગો માન્ય ગણવા. તે સિવાયના પ્રસંગો માન્ય ન ગણાય.

(૪) આ નોંધ પ્રશ્ન-૪, પ્રશ્ન-૫ અને પ્ર-૬ માં સરખી જ લાગુ પડશે.

પ્ર.૪ નીચેનામાંથી કોઈપણ એક વિષે મુદ્દાસર નોંધ લખો. (કુલ ગુણ : ૨૦)

નોંધ : વર્ણનાત્મક અને બે થી ત્રણ લીટીમાં ઉલ્લેખ કર્યો હોય તેવા ઓછામાં ઓછા દસ પ્રસંગો જરૂરી છે.

૧. સ્વામિનારાયણ સંપ્રદાયમાં મૂર્તિપૂજાનો મહિમા તથા મૂર્તિના પ્રકારો :
મહિમા : ૧. શાસ્ત્રોક્ત વિધિ - ગીતા વાક્ય - યોગદર્શન શાસ્ત્ર તથા ગીતામાં અભ્યાસ અને વૈરાગ્ય બે ઉપાયો. ૯૯-૧૦૦
૨. શ્રીજીમહારાજે શિક્ષાપત્રીમાં તથા માનસીપૂજા - વચ. અં. ૨૩ - આહવાન અને વિસર્જન મંત્ર. ૯૯-૧૦૦
- મૂર્તિના પ્રકારો : (૧) બહુધા ત્રણ પ્રકારો (અ) સ્વતઃપ્રકટ અને સ્વતઃસંભૂત મૂર્તિ (બ) સિદ્ધ પુરુષો દ્વારા સ્થાપવામાં આવેલી. (ક) મનુષ્યો દ્વારા નિર્મિત અને યજ્ઞયાગાદિ વેદવિધિપૂર્વક પ્રતિષ્ઠાપિત મૂર્તિઓ. ૯૬
૧. મૂર્તિના પ્રકારો માટેનો શ્રીજીમહારાજનો અભિપ્રાય. ૯૭
૨. મૂર્તિપૂજાના સમર્થનના દૃષ્ટાંતો નરસિંહ મહેતા - દામોદરની મૂર્તિ, મીરાંબાઈ - રણછોડરાય - ચૈતન્ય મહાપ્રભુ - જગન્નાથ, એકલવ્ય - દ્રૌણાચાર્ય, રામચંદ્ર - રામેશ્વર શિવલિંગ - રામપ્રતાપભાઈ - વરતાલ હરિકૃષ્ણ મહારાજ, પ્રેમાનંદ સ્વામી - ગોપીનાથજી, જીવુબા - ઉપાસ્ય મૂર્તિમાંથી પ્રગટ ભગવાન, યોગીજી મહારાજ - હરિકૃષ્ણ મહારાજ થાળ જમતા - પ્રમુખસ્વામી મહારાજે સાંકરી મંદિરમાં પ્રતિષ્ઠિત કરેલ અક્ષરપુરુષોત્તમની મૂર્તિઓ અન્નકૂટનો થાળ પ્રતિવર્ષ જમે છે. ૯૭ થી ૯૯
૨. સ્વામિનારાયણ સંપ્રદાયમાં આહારશુદ્ધિ :- ૧. પૂર્વભૂમિકા ૩૦-૩૧
૨. ગા.પ્ર. ૧૮ વચનામૃતમાં વર્ણવેલ વાતાવરણની અંતઃકરણ પર થતી અસર. ૩૩
૩. પાંચ જ્ઞાનેન્દ્રિયોની સૂક્ષ્મ અસર અંતઃકરણ પર શબ્દ, સ્પર્શ, રૂપ, રસ, ગંધ - ભૂંડાને યોગે ભૂંડા અને ભગવાન કે સંતને યોગે સારા. (સંપૂર્ણ વર્ણન પરીક્ષાર્થી ઉપર અવલંબે છે.) ૩૩-૩૪
૪. સ્થૂળ અને સૂક્ષ્મ બંને પ્રકારના આહારની શુદ્ધિથી જ સત્ત્વશુદ્ધિ સાંપડે છે. ૩૩-૩૪
૫. ગુણાતીતાનંદ સ્વામી - કુસંગીના ફેલમાં સત્સંગીના રોટલા ૩૫
૬. પૂજ્ય રવિશંકર મહારાજ : જમીન સારી, બળદ મજબૂત પણ કોસ કાણો તેથી વાડી લીલી ન થાય. ૩૬
૩. બ્રહ્મચર્ય ભંગના કારણો (૪૮ થી ૫૦) :- ૧. પૂર્વ ભૂમિકા ૨. આહારમાં અવિવેક ૩. શૂંગાર ૪. કુસંગ ૫. કુવિચાર ૬. કુચર્યા ૭. સિનેમા ૮. અનિયમિતતા ૯. આત્મદોષ ૧૦. ઘરનું વાતાવરણ ૧૧. અસંયમ

(વિભાગ: ૩ ભગવાન સ્વામિનારાયણ : ભાગ-૨, ૩, ૪ પાંચમી આવૃત્તિ એપ્રિલ -૨૦૦૫ના આધારે)

(ભાગ-૨ ઉદ્દગીથ ૧૧,૧૪,૧૭,૧૯,૨૦,૨૫,૨૬,૨૮)

(ભાગ-૩ ઉદ્દગીથ ૧, ૨, ૪, ૬, ૮, ૯, ૧૦, ૧૪, ૧૫, ભાગ-૪ ઉદ્દગીથ ૩, ૪)

પ્ર.૫ નીચેનામાંથી કોઈપણ એક વિષય પર નિબંધ લખો. (કુલ ગુણ : ૨૦)

નોંધ : વર્ણનાત્મક અને બે થી ત્રણ લીટીમાં ઉલ્લેખ કર્યો હોય તેવા ઓછામાં ઓછા દસ પ્રસંગો જરૂરી છે.

૧. એક પત્રે અઢારને સાધુદીક્ષા :- ૧. ભાદરાથી બે પત્રો લખ્યા - સુંદરજી સુથારનું માન ૨/૨૯૧
૨. સૌરાષ્ટ્રના જાણીતા દરબારો પરમહંસ થવા નીકળે છે ૨/૨૯૨
૩. ઘર તો હવે સળગી ગયું - મીઠળબંધો ભાણો - કલ્યાણદાસે સંસારના બંધનનો ત્યાગ કર્યો ૨/૨૯૩
૪. જે તારે એ જ સાચા સગા માતા-પિતાએ કલ્યાણદાસનું કાંડું મામા અજા પટેલને સોંપ્યું. ૨/૨૯૪
૫. પરમહંસ ભયે મતવાલે ૨/૨૯૬
૬. ભુજમાં નવા પરમહંસોના આગમનના સમાચાર ૨/૩૦૧
૭. મહારાજ નવા પરમહંસોને દંડવત્ કરે છે. ૨/૩૦૨
૮. સુંદરજીભાઈની અંતદૃષ્ટિ ૨/૩૦૩
૯. નવા પરમહંસોના નામ ૨/૩૦૪
૧૦. મહારાજે કહેલો નવા પરમહંસોનો મહિમા - ત્યાગનું સાચું સ્વરૂપ - મહારાજે કરેલી જ્ઞાનવાર્તા ૨/૩૦૫,૩૦૬
૨. શ્રીજીમહારાજે પ્રસંગોપાત્ત કહેલ ગુણાતીતાનંદ સ્વામીનો મહિમા
૧. આ મૂળજીમાં મીઠાસ ભરી છે. તેમની પાસે રહે તો જગતની કડવાશ ટળી જાય. ૨/૨૮૨
૨. અમારી મૂર્તિ ભેગી આ મૂળજી મહારાજની મૂર્તિ પણ મોટા મંદિરોમાં સ્થપાશે, પૂજાશે. ૨/૨૮૨,૨૮૩
૩. આજે શરદ પૂર્ણિમા છે અને અમારા અક્ષરધામનો જન્મદિવસ પણ છે. ૨/૨૮૩
૪. મહારાજ મૂળજી શર્માનો મહિમા કહે છે. ૨/૨૮૫,૨૮૬
૫. અક્ષરનો મહિમા સમજાય ત્યારે પુરુષોત્તમનો મહિમા સમજાય. ૨/૨૮૭ થી ૨૯૦

૩. અગણોતેરા કાળમાં શ્રીહરિએ કરેલ ભક્તોની ચિંતા

૧. મહારુદ્ર મહારાજના દર્શને - મહારાજને વિનંતી કરી - આપે આગાહી કરી છે તેથી આપની આજ્ઞા નહિ પાળે તેનો કચ્ચરઘાણ નીકળી જશે. આપના ભક્તનો અપરાધ થઈ જાય તો ક્ષમા કરશો. ૩/૨૩૯
૨. આપના સંતોને વામમાર્ગી બાવાઓએ માર્યા - આવા બાવાઓને લીધે ભાગવત ધર્મનું સ્થાપન નહિ થાય માટે આપની પ્રેરણાથી અધર્મનો નાશ કરીશ. ૩/૨૩૯-૨૪૦
૩. મહારાજે દાદાખાચરનાં ઢોર ગુજરાતમાં મોકલી વેચાવી દીધા હતાં - ઢોરના વેચાણમાંથી ઊપજેલ રકમમાંથી તુવેર, ચોખા, બાજરો, જુવારના કોઠાર ભરી દીધા - દાદાના દરબારમાં સદાપ્રત કરવાનો સંકલ્પ - પંચાળામાં ઝીણાભાઈને ત્યાં સો કળશી જુવારની ખાણ નખાવી હતી. લીમડીના મૂળજી શેઠના ઢોર વેચાવી અનાજ લેવડાવ્યું હતું. બંને ત્યાં સુધી ભૂખના દુઃખે લોકોને મરવા ન દેવાની મહારાજની દયાળુ પ્રકૃતિ. ૩/૨૪૧
૪. મહારાજ ગુપ્તવેશે ઉદાસીનતા ધારણ કરી દાદાના દરબારમાં રહેવા લાગ્યા. તપસ્વીનો વેશ ધારણ કર્યો. કેટલાક સંતોને સુરત મોકલી દીધા - મહારાજ રાત્રે વેશપલટો કરી અનાજ વહેંચવા નીકળતા - સત્સંગી કે બિનસત્સંગીના ભેદ વિના અનાજ વહેંચતા - રૂડા સિંધવે મહારાજને કહ્યું કે વરસાદ નહિ પડે તો ખૂબ મુસીબત થશે. માણસ માણસને ખાશે. આપ ભગવાન છો. આપનું ધાર્યું જ થાય છે. મહારાજે રાત્રે કૃપા કરી તેના ખેતરમાં વરસાદ વરસાવ્યો. ૩/૨૪૨-૨૪૩
૫. સુરાખાચરની વિનંતીથી મહારાજ સંતોને તેમના દરબારમાં મોકલવા તૈયાર થયા. ૩/૨૪૪
૬. મહારાજ વેશપલટો કરી બોટાદમાં - હમીર ખાચર મહારાજને ઓળખી ન શક્યા. ૩/૨૪૫
૭. એભલ ખાચરના દરબારમાં મહારાજે રાત્રિ સદાપ્રત શરૂ કરાવ્યાં હતા. કારણ સુખી ઘરનાં માણસો દિવસે અનાજ લેવા આવતાં અચકાતાં હતા. ૩/૨૪૬-૨૪૭
૮. ભીમનાથના રાંકાની પરિસ્થિતિ : કાળની વિષમતા ઘેરી - અનાજના સાંસા અનાજ મેળવવા ટોળેટોળા - ધક્કા મુક્કી - દીકરાને મળ્યું હોય તે ઝૂંટવીને મા ખાઈ જતી. ૩/૨૪૭-૨૪૮
૯. જીવા ખાચરને વિષ ઘોળવાનો વખત : જીવા ખાચરે ભીમનાથના સદાપ્રતની વાત કરી. મહારાજની આંખમાં આંસુ - જીવા ખાચર પોતે જમવા બેસે અને માંગણ આવે તો તેને થાળી આપી દેતા - વિષ ઘોળવાનો વખત આવ્યો છે તેવી વાત કરી. વસ્તા ખાચરે શ્રીહરિની આજ્ઞાથી રૂપિયા એક હજારની સેવા કરી. હરિભક્તોએ પૂજન કરી આપેલ રૂપિયા જીવા ખાચર તથા એભલ ખાચરને આપ્યા. કોઠીમાં અનાજ ભરી ઉપરથી છાંદી દેવાની આજ્ઞા - વસ્તા ખાચરને મહારાજે ભાયાતો, કાઠીઓ, સત્સંગીઓ બધાને અનાજની મદદ કરવાની આજ્ઞા કરી. આમ અનાજની મદદ ન કરે તો ચોરી લૂંટફાટનું અનિષ્ટ વધી જાય. તે રોકવા મહારાજે વસ્તા ખાચરને આવી આજ્ઞા કરી. ૩/૨૪૮-૨૪૯
૧૦. મેથાણના દેવશંકર અને કૃષ્ણજીને મળવા તેમના ગામને પાદર મહારાજ પધાર્યા. સૌની ખબર લેવા મહારાજ સ્વયં બધે વિચરતા. મહારાજનો જ ભક્તોને કઠણકાળમાં આશરો હતો. તેથી મહારાજ સ્વયં પધારતા. ૩/૨૫૬
૧૧. મેથાણના દરબાર પૂજાભાઈ તથા કાકાભાઈને મહારાજે જેતલપુરથી અનાજ અપાવ્યું. ૩/૨૬૦-૨૬૧
૧૨. મહારાજ પંચાળા પધાર્યા. ઉપલેટાનાં વેરાભાઈ દર્શને આવ્યા. મહારાજની અનાજ સાચવવાની આજ્ઞા પાળી ન હતી તેથી દુઃખી હતા. મહારાજે ઝીણાભાઈ પાસે તેમને ખાનગીમાં વસ્ત્ર , દાણા, રકમ વગેરે અપાવી. ૩/૨૬૨
૧૩. ભાદરામાં વશરામ સુથાર મહારાજને ઓળખી ન શક્યા તેથી પાણી પીવા ન આપ્યું. ૩/૨૬૩
૧૪. સંતો રસકસ વગરનું જમતા. તેથી શરીરે અશક્ત થઈ ગયાં હતાં. બ્રહ્માનંદ સ્વામીનું રતાંધળાપણું જોઈ મહારાજની આંખો ભીની થઈ ગઈ. મહારાજે સંતોને ખટરસના નિયમ મૂકાવી સારું ભોજન જમાડવા હરિભક્તોને આજ્ઞા કરી. ૩/૨૬૬-૨૬૭
૧૫. કુંડળમાં રાઈભાઈની ઈચ્છાથી મહારાજે તપસ્વીનો વેશ વગેરે છોડીને વૈષ્ણવી ચિન્હો ધારણ કર્યાં. કાળના ઝપાટાને મહારાજે રોકી સમગ્ર દેશમાં દેશકાળ સારા થાય એવો સંકલ્પ કર્યો. ૩/૨૬૮
૧૬. મહારાજની કૃપાથી વરસાદ વરસ્યો. મહાકાળ અહીં થંભી ગયો. ૩/૨૭૨

પ્ર.૬ નીચેનામાંથી કોઈપણ બે વિષે ટૂંકનોંધ લખો. (કુલ ગુણ : ૨૦)

❧ નોંધ : જે પ્રશ્નમાં વધારે પ્રસંગો આવતા હોય તેમાં વર્ણનાત્મક અને બે થી ત્રણ લીટીમાં પ્રસંગના ઉલ્લેખ સાથે પાંચ પ્રસંગો આપવા જરૂરી છે.

૧. મીઠાની પૂતળી સાગરમાં સમાઈ ગઈ	
૧. મીઠાની પૂતળી સાગરનો તાગ કાઢવા ગઈ.	૨/૧૩૫
૨. લાડુદાને રસ્તામાં કરેલા સંકલ્પ.	૨/૧૩૬
૩. લાડુદાનના સંકલ્પોની પૂર્તિ. મીઠાની પૂતળી ઓગળવા લાગી - ધન્ય આજની ઘડી !	૨/૧૩૯
૪. મીઠાની પૂતળી સાગરમાં સમાઈ ગઈ.	૨/૧૪૧
૨. આણંદમાં મહારાજની સ્થિતપ્રજ્ઞતા	
૧. સામરખામાં આણંદના હરિભક્તો મહારાજને આમંત્રણ આપવા આવ્યા.	૪/૪૬
૨. દ્વેષી લોકો ઉપાધિ કરશે તેવું મહારાજે કહ્યું છતાં ભક્તોનો હઠાગ્રહ	૪/૪૭
૩. મહારાજે કરેલી સભા - ક્ષમારૂપી ખડગથી ભૂમિનો ભાર ઉતારવાની આગાહી	૪/૪૭
૪. મુકુંદાનંદવર્ણીએ કરેલી આગાહી	૪/૪૮
૫. વલ્લભ મંદિરના કારભારીઓ દ્વારા વિરોધનો વંટોળ	૪/૪૮
૬. ગામમાં પેસતાં પહેલાં મહારાજે કરેલી વ્યૂહ રચના	૪/૪૯
૭. સંતોની સ્થિતપ્રજ્ઞ સ્થિતિ	૪/૫૦
૮. 'કોઈ પણ જો શસ્ત્રનો ઉપયોગ કરશે, તો તે ગુરુદ્રોહી અને વચનદ્રોહી ગણાશે' મહારાજની હાકલ	૪/૫૦
૯. ભગુજીનો શાપ	૪/૫૦
૧૦. વરતાલ સભામાં મહારાજ 'આજે આપણે સૌ જીતીને આવ્યા'	૪/૫૧
૧૧. મહારાજે આપેલી ધીરજ અને જ્ઞાનનું જાણપણું આપી દીધું.	૪/૫૨
૩. અમદાવાદના સૂબાના હાથ હેઠા પડ્યા	
૧. વામચારી બ્રાહ્મણોનું દુઃખ	૨/૪૪૦
૨. સૂબો મહારાજને આમંત્રણ આપે છે.	૨/૪૪૨
૩. સૂબાના હાથ હેઠા પડે છે.	૨/૪૪૩
૪. કોઈના પતનમાં આપણે નિમિત્ત ન બનવું - મહારાજ દેવાનંદ સ્વામીને.	૨/૪૪૪
૫. સૂબાનું ફરમાન - ઈડરિયા દરવાજેથી શહેર બહાર નીકળી જાઓ.	૨/૪૪૪
૪. જેતલપુરની ગણિકાનું પરિવર્તન	
૧. જેતલપુર યજ્ઞમાં બહેનોની લોટ દળવાની સેવા. - ગણિકાના મનમાં સેવા કરવાનો કોડ.	૨/૪૧૭
૨. જેતલપુરની વેશ્યા પાવન બને છે.	૨/૪૧૮ થી ૪૨૦
૩. ગણિકા મહારાજને આમંત્રણ આપે છે.	૨/૪૨૯
૪. મહારાજ ગણિકાના આવાસે પધારે છે.	૨/૪૩૫
૫. ઉપરોક્ત લીલાનું મુક્તાનંદ સ્વામી અને બ્રહ્માનંદ સ્વામીનું કિર્તન.	૨/૪૩૭

